

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38
แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535*

LEGAL ACTION ON THE PERFORMANCE OF DUTY AND POWER UNDER SECTION 37
AND SECTION 38 OF THE SANGHA ACT B.E. 2505 AMENDED BY
THE SANGHA ACT (NO. 2), B.E. 2535

¹พระมหาสมบัติ ธนปญโญ Phramaha Sombat Dhanapaṅko,

²ประเสริฐ ลิมประเสริฐ Prasert Limprasert, ³วรพจน์ ถนอมกุล Worapote Thanomkul

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: sombat.cha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจ 2) เพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาเนื้อหาตามหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ และอำนาจขอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 2) ผลการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มีความเหมือนกันได้แก่ มาตรา 37 เป็นหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ และมาตรา 38 เป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายได้แก่ ควรปรับแก้ไขกฎหมายและกฎหมายมหาเถรสมาคมให้พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสมีหน้าที่ และอำนาจในการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560-2564 ทั้ง 6 ด้าน + 1 ให้เป็นมาตรการทางกฎหมาย มีกระบวนการคัดกรองการเป็นผู้แทนของวัดของเจ้าอาวาสในการจัดการศาสนสมบัติของวัด ควบคุมตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจของผู้เกี่ยวข้อง จัดการศาสนสมบัติของวัดตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, หน้าที่และอำนาจ, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the legal measures relating to the performance of duty and power, 2) to analyze the legal measures relating to the performance of duty and power, and 3) to suggest guidelines for the implementation of the legal measures relating to the performance of duty and power under section 37 and Section 38 of the Sangha Act, B.E. 2505, amended by the Sangha Act (No. 2), B.E. 2535. Qualitative research was conducted and focus on the content of duty and power of the abbot. Documentary analysis and content analysis were used in the data analysis. Results showed that: 1) results of a study on legal measures relating to the performance of duty and power under Section 37 and Section 38 of the Sangha Act, B.E. 2505, amended by the Sangha Act (No. 2), B.E. 2535, indicate that the duties of the abbots have the powers with the Dharma and Vinaya or the Sangha Council's rules, regulations or orders. 2) The results of the analysis of legal measures relating to the performance of duty and power under section 37 and section 38 of the Sangha Act, B.E. 2502, amended by the Sangha Act (No. 2), B.E. 2535 of the Sangha in Section 37: The duty should be performed and Section 38: The power must be performed. 3) The proposed guidelines for the implementation of legal measures relating to the performance of duty and power under Section 37 and Section 38 of the Sangha Act, B.E. 2502, amended by the Sangha Act (No. 2), B.E. 2535 comply with legal measures, including. The law and the Sangha Council's rules should be revised for the abbot to have duty and authority in working according to the Strategic Plan for Reforming Buddhist Affairs B.E. 2560-2564 in 6 areas + 1 as a legal measure. There should be a screening process for the representative of the temple or of the abbot in the management of the temple's religious properties; to control, check and balance the powers of those involved; and to manage religious properties of the temple in accordance with the methods prescribed in the Ministerial Regulations.

Keyword: Legal Measures, Duty and Power, The Sangha Act

บทนำ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายเถรสมาคม บางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากกฎหมายต่างๆ เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 1484 แม้จะมีการแก้ไขปรับปรุงมาตามลำดับก็ตาม ก็ยังคงมีลักษณะบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน (Dhammada.net, 2553)

การปฏิบัติหน้าที่และการบริหารจัดการวัดด้วยอำนาจของเจ้าอาวาสนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการดูแลและบริหารจัดการวัดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา โดยตัวอย่างการบริหารจัดการศาสนสมบัติภายในวัดซึ่งเกิดขึ้นในแต่ละกรณี เช่น ปลายปี 2557 กรณีของวัดไผ่ล้อม จังหวัดนครปฐม เกิดกรณีพิพาทเรื่องที่ดินกับชุมชนวัดไผ่ล้อม กว่า 76 หลังคาเรือน เนื่องจากทางวัดต้องการเวนคืนที่ดินที่ชาวบ้านเช่าอยู่ในปัจจุบันคืน เพื่อจะสร้างเป็นอาคาร หากชาวบ้านต้องการอาศัยอยู่ต่อจะต้องใช้เงินจำนวนมากซื้อสิทธิเช่าอยู่ใหม่ (เดลินิวส์, 2557) และต้นปี 2558 กรณีพิพาทของวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร ย่านตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร กับชาวบ้านชุมชนชัยพฤกษมาลา กว่า 200 คน เนื่องจากชาวบ้านไม่พอใจที่พระปริยัติโรปกการ เจ้าอาวาส สั่งปิดประตูเข้าออกบริเวณด้านหลังวัด ทำให้ชาวบ้านในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อน แต่หากชาวบ้านต้องการข้ามฝั่งก็ต้องเสียค่าที่และค่ากุญแจกับทางวัดเป็นจำนวนเงิน 400 บาทต่อเดือน และเจ้าอาวาสเริ่มไม่ต่อสัญญากับชาวชุมชนเพื่อเตรียมจะขับไล่ต่อไป (Spring News online, 2560) และในช่วงเดือนกันยายน 2558 ชุมชนวัดกัลยาณิ ถูกวัดกัลยาณมิตรวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ตัวแทนของวัดกัลยาณมิตรนำเจ้าหน้าที่บังคับคดีหลังจากที่ฟ้องขับไล่ชาวชุมชน จำนวน 54 หลังคาเรือน จากจำนวนชุมชนทั้งหมด 230 หลังคาเรือน โดยมีข้ออ้าง ต้องการพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้พุทธประวัติ และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวัด แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ คือ ได้มีการทុปทำลายโบราณสถานหลายอย่าง ทั้งที่โบราณสถานเหล่านั้นได้ขึ้นทะเบียนกับทางกรมศิลปากรไว้แล้ว ยังไม่รวมถึงการส่งคนมาพูดจาข่มขู่ คุกคาม กันถึงหน้าบ้าน หากไม่ย้ายออกไปอาจจะได้รับอันตรายกับชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น (ข่าวไทยพีบีเอส, 2558) สะท้อนว่าการทำงานหรือการตัดสินใจของเจ้าอาวาสในฐานะผู้มีอำนาจโดยตรงได้ใช้หลักกฎหมายทางโลกเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานอันสำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลักในการปกครองคณะสงฆ์ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับวัด ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือเป็นบุคคลตามกฎหมายตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นๆ วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ ในการต่างๆ เองมิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัดตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง (พระเทพปริยัติสุธี

(วรวิทย์ คงคปญโญ), 2545) และมาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ ได้แก่ 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลหน้าที่เจ้าอาวาส (พระวิสุทธิภักทธาดา (ประสิทธิ์ พุทธิมรสี), 2547) ดังกล่าวนี้นี้ เป็นหน้าที่โดยภาพรวมลักษณะอย่างกว้างๆ มิได้ชี้ชัดถึงวิธีปฏิบัติแต่อย่างใด เพราะวิธีปฏิบัตินั้นได้กำหนดหรือจะกำหนดไว้ในกิจการประเภทรูปแบบต่างๆ แต่พอกำหนดได้โดยลักษณะงานเป็น 4 คือ 1) หน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม 2) หน้าที่ในการปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ในวัด 3) หน้าที่เป็นธุระจัดการศึกษาและอบรม 4) หน้าที่อำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ), 2540) และมาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ได้แก่ 1) ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตรองเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด 2) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด 3) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บน หรือให้ขอมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

เจ้าอาวาสในฐานะที่เป็นผู้บริหารของวัด จึงจำเป็นต้องมีความรู้ด้านมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 หากพระสังฆาธิการที่มีความรู้ความสามารถทางบริหารจัดการก็สามารถทำให้การดำเนินงานของคณะสงฆ์มีระบบ และประสิทธิภาพมีผลให้วัดเจริญรุ่งเรืองเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้มาพบเห็น และสามารถทำประโยชน์ให้แก่พุทธศาสนาและสังคมไทยมากขึ้น ปัจจุบันพระสังฆาธิการที่สามารถบริหารวัดอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพนั้นมีจำนวนน้อย สาเหตุหนึ่งมาจากการขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่จะนำไปประยุกต์ใช้บริหารจัดการวัดของตนให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เพราะโดยทั่วไปพระสังฆาธิการไม่มีโอกาสได้เรียนรู้วิธีดังกล่าว วัดหลายแห่งในปัจจุบันจึงไม่สามารถดึงคนรุ่นใหม่ให้มาวัด และพระสงฆ์ในวัดไม่สามารถใช้ศักยภาพของตนทำประโยชน์ให้แก่วัดและชุมชนได้เต็มที่ หากปล่อยไว้วัดมีสภาพเช่นนี้ต่อไป บทบาทของวัดที่มีต่อชุมชนและสังคมไทยจะลดน้อยลงไปเรื่อยๆ และไม่สามารถช่วยเหลือพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจในการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560-2564 ทั้ง 6 ด้าน + 1 ในส่วนของกฎหมายเถรสมาคมไม่ได้ให้อำนาจและหน้าที่เจ้าอาวาสไว้ในมาตรา 23 ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เรื่องการแต่งตั้ง ถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุอันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่น ๆ และไวยาวัจกร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายเถรสมาคมดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535” เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัญหาแนวทางการบริหารและปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจของเจ้าอาวาสไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนิกชนและส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
2. เพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในการศึกษาวิจัย ซึ่งมีประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ได้แก่ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ได้แก่ 1) ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตรองเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด 2) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด 3) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บน หรือให้ขอมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากในพระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำรา งานวิจัย และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง นำเสนอผลงาน เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้หน้าที่อำนาจของเจ้าอาวาสที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย นำมาศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นขั้นตอนที่ 2 โดยผู้วิจัยจะนำแนวคิดการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจ

ของเจ้าอาวาส บทบาทหน้าที่พระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสวัด แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560-2564 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส การใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นขั้นตอนที่ 3 ของการศึกษาผู้วิจัยจะนำเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสในการบำรุงรักษาศาสนสมบัติของวัดที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย โดยความรู้ส่วนนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ตลอดจนสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อีกจำนวน 4 รูป โดยมีการสัมภาษณ์เจาะจงคุณสมบัติ จากนั้นก็นำผลการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและนำเสนอผลงานเพื่อจัดทำเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พบว่า มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ 1) บำรุงรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล (พระวิสุทธิกัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมวรสี), 2547) และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ได้แก่ 1) ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด 2) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด 3) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานในวัด หรือให้ทำทัณฑบท หรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม โดยมีหน้าที่ของพระสงฆ์ที่พึงปฏิบัติ คือ รับผิดชอบต่อพุทธจักร มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีหน้าที่รักษาสังฆมณฑล มีหน้าที่ป้องกันความยากจน (ความอับจน) ของวัดวาอาราม โดยควรมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) ดินอก คือ ประชาชนทั้งหลายเลื่อมใสหรือศรัทธาจารย์วัตรเรียบร้อย น่าเลื่อมใส 2) ดินใน คือ พระภิกษุสงฆ์เลื่อมใสหรือ มีน้ำใจงามเป็นนักเสียสละ 3) ยาวด้วย คือ เป็นผู้บวชนานหรือเป็นผู้เห็นการไกล

2. ผลการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พบว่า มาตรา 37 เป็นหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ และ มาตรา 38 เป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติ โดยหน้าที่คือ การพัฒนาวัดให้เป็นอาราม การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในวัดให้เป็นสถานที่น่ารื่นรมย์ใจของผู้ไปมาหาสู่ การจัดกิจการของวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี จัดการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันสมบัติของวัดและผลประโยชน์ของวัดไม่ให้เกิดความเสียหาย การเป็นธุระหน้าที่โดยตรง การเอาใจใส่โดยใกล้ชิด การไม่นิ่งดูดายการไม่ทอดธุระในการศึกษาอบรมพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ การช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อเกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลต่างๆ ถือเป็นหน้าที่สำคัญตามมาตราที่ 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และการใช้อำนาจรับคนเข้า อำนาจเอาคนออก อำนาจสั่งให้ช่วยงานและสั่งลงโทษ ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยผลการวิเคราะห์หน้าที่ของพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์ในประเทศไทย อังกฤษ ญี่ปุ่น และประเทศกัมพูชาส่วนที่เหมือนกันกับคณะสงฆ์ไทยคือการมีสิกขาบทหรือพระธรรมวินัยที่เหมือนกันแต่ในส่วนที่แตกต่างกัน คือ การบริหารงานระดับวัดที่ของต่างประเทศนั้นได้มีการกำหนดแบ่งแยกหน้าที่ในการจัดการอย่างชัดเจนในการมอบหมายให้รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสนั้นมีภาระหน้าที่ต้องทำในการดำเนินกิจการของวัดแต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าอาวาส

3. ผลการเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 พบว่า แนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ 1) ผลักดันแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560-2564 ให้เป็นมาตรการทางกฎหมาย 2) มีกระบวนการคัดกรองการเป็นผู้แทนของวัดของเจ้าอาวาสในการจัดการศาสนสมบัติของวัด 3) ควบคุมตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจของผู้เกี่ยวข้อง 4) จัดการศาสนสมบัติของวัดตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่า มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่ หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ได้แก่ 1) ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตรองเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด 2) สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่

อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด 3) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือหรือพำนักอาศัยในวัดทำงานในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บน หรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมศาสน์อุโฆษ (ธงไชยวัฒน์ อิสสรธมโม) (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการบริหารการศึกษาดังกล่าวในอำเภอ นครชัยศรี ต้องมีการร่วมกันใช้มากขึ้น มีการสนับสนุนจากพระสงฆ์ในการในอำเภอต่อการศึกษาระดับสูงให้มากขึ้น มีแหล่งเงินทุนและบุคลากรในการบริหารงานอย่างเป็นระบบแล้วการบริหารงานด้านการศึกษาระดับสูงก็จะมีผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้นทำให้งานส่วนนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วยซึ่งด้านการศึกษาระดับสูงนั้นควรบริหารงานตามภาระหน้าที่ของงานให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมบุคลากรในการดำเนินการ ส่วนด้านการบริหารจัดการก็ควรให้มีการให้โอกาสในการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น ด้านการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลาง คือ เจ้าอาวาสต้องมีความพร้อมในการบริหารจัดการ และให้เจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตามกฎหมาย และสุดท้ายทางด้านศึกษาระดับสูงต่อผู้ที่ด้อยโอกาส ควรจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาและจัดตั้งกองทุน และสอดคล้องกับการวิจัยของโชติ บดีรัฐ (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า เจ้าอาวาสควรมีวิธีการพัฒนาคนให้เก่ง มีความรู้ความสามารถ ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักพระศาสนาที่ถูกต้อง โดยวิธีการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำ มีการพัฒนาสมรรถนะภาระงานด้านการบริหาร โดยอบรมให้พระสงฆ์ให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาจิตใจ จริยธรรม คุณธรรมและให้มีความรู้และทักษะในเรื่องการป้องกันไม่ให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนา และตั้งมั่นความเชื่อความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้แก่ มาตรา 15 ตรี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม 2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร 3) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ 4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น นอกจากนี้ กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ มาตรา 37 เป็นหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ และมาตรา 38 เป็นอำนาจที่ต้องปฏิบัติ โดยหน้าที่คือการพัฒนาวัดให้เป็นอาราม การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในวัดให้เป็นสถานที่ที่น่ารื่นรมย์ใจของผู้ไปมาหาสู่การจตุการกิจของวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี จัดการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันสมบัติของวัดและผลประโยชน์ของวัดไม่ให้เกิดความเสียหาย การเป็นธุระ หน้าที่โดยตรง การเอาใจใส่โดยใกล้ชิด การไม่นิ่งดูดายการไม่ทอดธุระในการศึกษาอบรมพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ การช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อเกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลต่างๆ ถือเป็นหน้าที่สำคัญตามมาตราที่ 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และการใช้อำนาจรับคนเข้า อำนาจเอาคนออก อำนาจสั่งให้ช่วยงานและสั่งลงโทษ ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ สุนนโท (รุจิเวทย์) (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามกระบวนการ

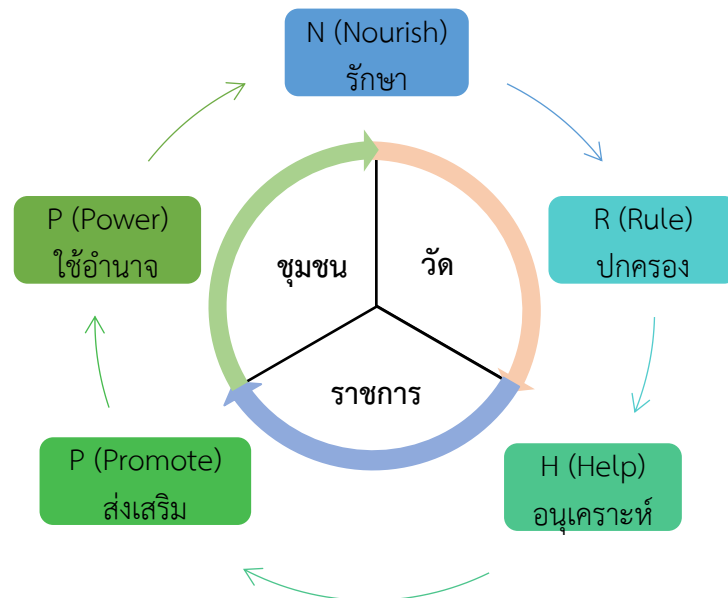

จัดการ คือ กระบวนการที่เจ้าอาวาสและคณะบุคคลจัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยความร่วมมือร่วมใจของเจ้าอาวาสกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาศาสนสมบัติของวัดตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูอดุลสัจจคยาธร (แสงจันทร์ เจริญคง) (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปปายะในการบริหารจัดการวัดด้านการปกครองในสังคมไทยปัจจุบันตามหลักสัปปายะ 4 ดังนี้ อาวาสสัปปายะ มีความสะอาด ร่มรื่น สงบ มีความปลอดภัย อาหารสัปปายะฉันร่วมกันในที่แห่งเดียว แบ่งปันสังฆวัตถุ และกิจกรรมตามความเหมาะสมและทั่วถึง บุคคลสัปปายะ ขจัดบุคคลที่ก่อให้เกิดปัญหาออกไป ชักนำบุคคลที่เป็นมิตรเข้ามา ธรรมมะสัปปายะ วัดเป็นสถานที่ประพฤติปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมแก่พระภิกษุและฆราวาสเป็นการปกครองโดยไม่ต้องปกครอง

3. แนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้แก่ 1) แนวทางการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ 1) ผลักดันแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560-2564 ให้เป็นมาตรการทางกฎหมาย 2) มีกระบวนการคัดกรองการเป็นผู้แทนของวัดของเจ้าอาวาสในการจัดการศาสนสมบัติของวัด 3) ควบคุมตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจของผู้เกี่ยวข้อง 4) จัดการศาสนสมบัติของวัดตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอดุลสัจจคยาธร (แสงจันทร์ เจริญคง) (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการการจัดการวัดในปัจจุบันเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าอาวาสผู้ทำหน้าที่ปกครอง ดูแลวัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เจ้าอาวาสจึงต้องประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการ วัดในมิติที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน 2) หลักสัปปายะในพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สัปปายะภายในเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพานของแต่ละบุคคล และสัปปายะภายนอกที่เหมาะสมต่อความเป็นอยู่ของหมู่คณะ 3) การประยุกต์ใช้หลักสัปปายะในการบริหารจัดการวัดด้านการปกครองในสังคมไทยปัจจุบันตามหลักสัปปายะ 4 ดังนี้ (1) อาวาสสัปปายะ มีความสะอาด ร่มรื่น สงบ มีความปลอดภัย (2) อาหารสัปปายะฉันร่วมกันในที่แห่งเดียว แบ่งปันสังฆวัตถุ และกิจกรรมตามความเหมาะสมและทั่วถึง (3) บุคคลสัปปายะ ขจัดบุคคลที่ก่อให้เกิดปัญหาออกไป ชักนำบุคคลที่เป็นมิตรเข้ามา (4) ธรรมมะสัปปายะ วัดเป็นสถานที่ประพฤติปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมแก่พระภิกษุและฆราวาสเป็นการปกครองโดยไม่ต้องปกครอง

องค์ความรู้การวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 สรุปองค์ความรู้การวิจัยเป็น “NRH 2 P” ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย “NRH 2 P”

จากภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535” โดยผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้การวิจัยเป็น “NRH 2 P” ดังนี้

N หมายถึง Nourish บำรุงรักษาวัด การจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี คือการจัดการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันสมบัติของวัดและผลประโยชน์ของวัดไม่ให้เกิดความเสียหาย

R หมายถึง Rule ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

H หมายถึง Help อนุเคราะห์ ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล การช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อเกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลต่างๆ

P หมายถึง Promote ส่งเสริมการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ การเอาใจใส่โดยใกล้ชิด การไม่นิ่งดูตาการไม่ทอดธุระในการศึกษาอบรมพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ คือ การจัดการให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาพระปริยัติธรรม และการสั่งสอนศีลธรรมแก่คฤหัสถ์

P หมายถึง Power อำนาจรับคนเข้า อำนาจเอาคนออก อำนาจสั่งให้ช่วยงานและสั่งลงโทษ ได้แก่ อำนาจรับคนเข้า ห้ามบรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด อำนาจเอาคนออก สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด อำนาจสั่งให้ช่วยงานและสั่งลงโทษ สั่งให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บน หรือให้ขอมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมเพื่อให้การบริหารจัดการวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ให้พุทธศาสนาเจริญสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการแก้กฎหมายและกฎหมายและกฎหมายให้เจ้าอาวาสมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายตามมาตรา 37 และมาตรา 38 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบงานของการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศาสนศึกษา 3) ด้านการเผยแผ่ 4) ด้านการสาธารณูปการ 5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ 6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และอีก 1 คือ การพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เจ้าอาวาสมีความรู้ในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสืบไป

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการประเมินตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด ราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

2.2 ควรศึกษากระบวนการส่งเสริมมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 37 และ มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

เอกสารอ้างอิง

- เดลินิวส์. (2557). **ชาวชุมชนวัดไผ่ล้อมร้องถูกไล่ที่**. แหล่งที่มา <https://www.dailynews.co.th/education/283823> สืบค้นเมื่อ 15 เม.ย. 2563.
- โชติ บดีรัฐ. (2554). **การบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา**. คุษฏินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2558). **รื้อถอนบ้านชุมชนวัดกัลยาณ์ 12 ปี ความขัดแย้งชุมชน-วัด**. แหล่งที่มา <http://news.thaipbs.or.th/content/5099> สืบค้นเมื่อ 15 เม.ย. 2563.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ). (2545). **การคณะสงฆ์และการศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ). (2540). **“หน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาส” คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- พระครูธรรมศาสน์อุโฆษ (ธงไชยวัฒน์ อีสสรโม). (2555). **บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอดุลสัจจคยาธร (แสงจันทร์ เจริญคง). (2563). **บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในสังคมไทยปัจจุบัน**. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 7(5). 102-103.
- พระมหาสุรินทร์ สุนนโท (รุจิเวทย์). **การพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. คุษฏินิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2557.
- พระวิสุทธวิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรสี). (2547). **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Dhammada.net. (2553). **ปัญหาข้อกฎหมายในการบริหารจัดการ ศาสนสมบัติของวัด**. แหล่งที่มา <http://www.dhammada.net/2010/09/15/3964/> สืบค้นเมื่อ 3 มิ.ย. 2563.
- Spring News online. (2560). **วัดชัยพฤกษ์มาลา ขอคืนที่ธรณีสงฆ์**. แหล่งที่มา <http://www.springnews.co.th/view/77123> สืบค้นเมื่อ 15 เม.ย. 2563.